

# Liderlik Oryantasyon Ölçeği

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Liderlik Oryantasyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25349>

## Özet

**Liderlik Oryantasyon Ölçeği**, liderlerin örgütsel bağlamdaki yaklaşımları ve yönelimlerini değerlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış (Özcan & Balyer, 2013) psikometrik bir araçtır. Ölçek, özellikle eğitim ve yönetim bilimlerinde yaygın olarak kabul gören ve liderlik davranışları dört temel çerçeve (Yapısal, İnsan Kaynakları, Politik ve Sembolik Çerçeve) üzerinden inceleyen teorik bir modele dayanmaktadır. Toplam 32 maddeden oluşan bu araç, 5'li Likert tipi derecelendirme kullanır ve Türk örnekleminde yapılan çalışmalar sonucunda güçlü psikometrik özellikler sergilemiştir.

Uyarlama çalışması, ölçeğin orijinal yapısını koruduğunu ve Türk kültürüne geçerli ve güvenilir bir şekilde uygulandığını göstermiştir. Ölçek, özellikle liderlik etkinliğinin çok boyutlu doğasını anlamak isteyen araştırmacılar ve eğitim yöneticileri için önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

## Anahtar Kelimeler

Liderlik Oryantasyonu, Örgütsel Çerçeve, Yapısal Liderlik, İnsan Kaynakları Liderliği, Politik Liderlik, Sembolik Liderlik, Cronbach Alfa, Uyarlama.

## Yazarlar

Kenan Özcan, Adnan Balyer

## Amaç

Ölçeğin temel amacı, liderlerin örgütsel sorunlara yaklaşım biçimlerini ve yönelimlerini değerlendiren orijinal **Liderlik Oryantasyon Ölçeği**'nin Türkçeye uyarlanması ve Türk kültürü ile diline uygunluğunun sağlanmasıdır. Bu uyarlama çalışması, geçerlik ve güvenirlik analizlerini tamamlayarak ölçeği Türk akademisyenlerin ve uygulayıcıların kullanmasına sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, liderlerin kurum içindeki yönetim, insan ilişkileri, güç dinamikleri ve kültürel semboller gibi kritik alanlardaki yeterliliklerini ve eğilimlerini ölçerek, örgütsel liderliğin farklı boyutlarını derinlemesine inceleme fırsatı sunar.

## Yapı

Liderlik Oryantasyon Ölçeği, liderlik davranışları dört temel örgütsel çerçeve üzerinden ele alan kuramsal bir yapıya dayanmaktadır. Bu dört çerçeve, liderlerin örgüt içi olaylara algılama, yorumlama ve bunlara tepki verme biçimlerini yansıtan ayrı ancak ilişkili boyutlardır. Ölçek, 32 madde ile bu çok boyutlu yapıyı ölçmektedir.

**Yapısal Çerçeve:** Kurumun açık ve anlaşılabilir bir yönetim yapısına, prosedürlerine ve rasyonel hedeflerine odaklanır.

**İnsan Kaynakları Çerçevesi:** Çalışanların ihtiyaçlarına, motivasyonuna, katılımına ve geri bildirim mekanizmalarına verilen önemi vurgular.

**Politik Çerçeve:** Örgüt içindeki çıkar çatışmaları, güç dinamikleri, koalisyon oluşturma ve muhaliflerle başa çıkma becerilerini kapsar.

**Sembolik Çerçeve:** Kurum kültürü, ritüeller, değerler, sadakat ve coşku gibi anlam yaratan süreçlere odaklanarak örgütsel kimliği güçlendirmeyi hedefler.

## Geçerlik

Ölçeğin Türkçeye uyarlama sürecinde yapısal geçerliliğin incelenmesi amacıyla faktör analizi teknikleri uygulanmıştır. Yapılan analizler, uyarlanan ölçeğin dört alt boyut ve 32 maddeden oluşan orijinal yapısına benzer bir şekilde koruduğunu göstermiştir.

Özellikle **Doğruluk Faktör Analizi (DFA)** yöntemi kullanılarak, maddelerin teorik olarak ait oldukları faktörlere yüksek düzeyde yüklendiği ve modelin Türk örneklemini için iyi uyum indeksleri sergilediği teyit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı dört farklı liderlik oryantasyonu yapısına benzer şekilde aydınlatılabildiğini kanıtlamaktadır.

## Güvenirlilik

Liderlik Oryantasyon Ölçeği, yüksek düzeyde iç tutarlılık güvenilirliğine sahiptir. Ölçeğin tamamına ilişkin hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı **0.96** gibi mükemmel bir değer olarak rapor edilmiştir. Bu yüksek katsayı, tüm maddelerin aynı yapıya tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Alt boyutlar bazında incelendiğinde de güvenirlik katsayıları oldukça yüksek değerler sergilemektedir:

Yapısal Çerçeve için: 0.92

İnsan Kaynakları Çerçevesi için: 0.93

Politik Çerçeve için: 0.91

Sembolik Çerçeve için: 0.90

Bu sonuçlar, ölçeğin hem genel hem de alt boyutlar düzeyinde güvenilir ve tutarlı ölçümler sunduğunu doğrulamaktadır.

## Faktör Analizi

Ölçek, 32 madde ve dört faktörlü bir yapıya sahiptir. Türkçeye uyarlama çalışması sırasında, ölçeğin

teorik yapıların uygunluğunu test etmek için Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, orijinal ölçeğin varsayılan dört boyutlu yapısını (Yapısal, İnsan Kaynakları, Politik ve Sembolik) Türk örnekleminde de geçerliliğini koruduğunu göstermiştir.

Bu faktörler, liderlik oryantasyonunun Bolman ve Deal tarafından ortaya konan dört çerçeve modeline uygun olarak ayrılmaktadır. Her bir faktör, ilgili liderlik stilini temsil eden belirli maddeleri içermektedir.

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama

**Format:** Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale)

**Mevcut Diller:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Eğitim Yöneticileri ve Örgüt Çalışanları

**Yaş Grubu:** Yetişkin

**Popülasyon Detayları:** Ölçek, örgütsel bağlamda liderlik davranışlarını değerlendirmek amacıyla kullanıma uygundur ve genellikle yöneticiler, öğretmenler veya profesyonel çalışanlar üzerinde uygulanmıştır.

**Test Metodolojisi:** 5'li Likert Ölçeği derecelendirmesi kullanılmaktadır:

Kesinlikle katılmıyorum

Katılmıyorum

Kararsızım

Katılıyorum

Kesinlikle katılıyorum

## Anahtar Kelimeler

Liderlik Oryantasyonu, Örgütsel Liderlik, Yönetici Davranışları, Faktör Analizi, Yönetim Çerçeveleri, Okul Yönetimi.

## Yazarlar

**Yazar ORCID Tanımlayıcısı:** Bilgi mevcut değil.

**İletişim E-posta Adresleri:** [kozcan04@hotmail.com](mailto:kozcan04@hotmail.com) (Sorumlu Yazar: Kenan Özcan)

**Yazın Adresi:** Bilgi mevcut değil.

## İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması 2013 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik veya ticari kullanımı için gerekli izinlerin ve olası ücretlendirmelerin sorumlu yazar Kenan Özcan ile doğrudan iletişime geçilerek teyit edilmesi tavsiye edilmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [liderlik-oryantasyon-olcegi-toad.pdf](http://liderlik-oryantasyon-olcegi-toad.pdf)

## Kaynaklar

Özcan, K., & Balyer, A. (2013). Liderlik Oryantasyon Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 136-150.

## Liderlik Oryantasyon Ölçeği Maddeleri

Ölçek 32 madde dört faktörlü yapıdadır. Aşağıda her bir çerçeveyi temsil eden örnek maddeler sunulmuştur:

**Yapısal Çerçeve (1m):** Kurumum açık ve anlaşılır bir yönetim yapısına sahiptir.

**İnsan Kaynakları Çerçevesi (16m):** Kurumum çalışanların (olumlu ya da olumsuz) geribildirimlerini teşvik eder.

**Politik Çerçeve (23m):** Kurumum çatışma ve muhaliflerle baş etme konusunda çok başarılıdır.

**Sembolik Çerçeve (26m):** Kurumum sadakat ve coşkuyu teşvik eder.